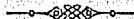

مختصر صرف عُماني

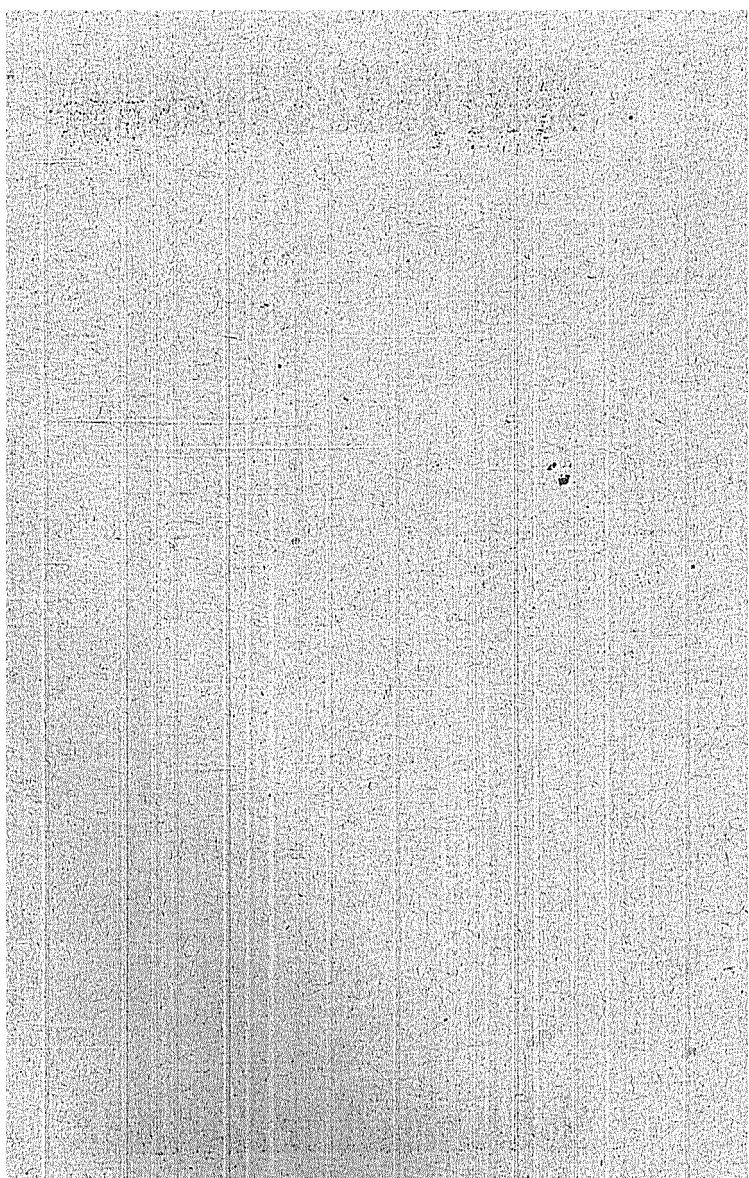
أر

سلم نابت

صبيان مكتبلينه خصوص صدر

١٢٩٧

مختصر صرف عثماني

أثر ائمه
رضي الله عنهم
سلیمان ثابت

(صیان مکتباریه مخصوص صدر)

١٢٩٧

مختصر صرف عثمانی

بسم الله الرحمن الرحيم

علم صرف کلیه لرک اشتقاء و املا سندن بحث ایدن
مرفیدر

(کله) حرف‌دن پایپلوب بر معناه دلالت ایدن
لقطعه دیرل

(حرف) دخی بر کیفیت مخصوصه ایله آغزدن چیقان
صدای دینلور که لسان عثمانیده او تو ز اوچ او لوب
بر طاقنه حروف ثقیله و براطاقنه حروف خفیفه
تعییر او نور

(حروف ثقیله) صدالری قالین او لان حرف‌در که
طقوزدر

(ح خ ص ض ط ظ ع غ ف) حرف‌لیدر

شو (ش - ش) اوچ درلو علا متى درگه تركجه
 (اوستون اسره اوته) عربچه (فتحه كسره ضمه)
 ديلوب خروف تقيله يه عارض اولا نزه حر كه تقيله
 وحر وف خفيفه يه عارض اولا نزه حر كه خفيفه تعير
 اولنور.

(حر كه حر فيه) يالكز لسان عثمانى يه مخصوص
 اوله رق حر كه مقامنده قوللا نيلان شو (وى اه)
 درت حر فدر كه آنلره خروف املا دخني ديلوب (اه)
 اوستون (ي) اسره (و) اوته مقامنده استعمال
 اولنور
 فقط اوته مقامنده اولان (واوك) درت درلو

صدا سى بولندىنيي كذ لك عربى وفارسى وصا ض
 كافر شكلچه يكديكى يكزه ديكى جهته بوتل بربزدن
 فرق وتميز اولشميق او زره (انجمن داشن) قرار ياه
 شو (و و وق كى كى ك) اشارتل انتخاب او لمىشدر كه
 (القيا) رساله منزده شكل و صدارى كوشتن لمشدر
 بوندن صكره معلوم او له ك انسان عثمانىده قوللا نيلان
 كلها بو بشن نوعان

(اسم فعل صفت كنایه ادات) اولوب بونلردن هر بری
 بور فصلده بيان او له جعندن بورساله بشن فصل او زرينه
 ترتيب او لمىشدر

- برنجی فصل اسمار بیاننده در
- (اسم) زماندن مجرد اوله رق خارجده ویا ذهنده موجود اولان برشیئه دلالت ایدن کله در که ایکی نوع اولوب بریته اسم جنس دیکر ینه علم دینلور.
- (اسم جنس) برشیئک هرفردینه اطلاق صحیح اولان کله در
- (آرسلان و اگاج) کی که آرسلان جنسنک هرفردینه آرسلان و اگاج جنسنک هر فرد ینه اگاج اطلاق صحیح اولور
- (اسم علم) یالکن برشیئی معنی افاده ایدن کله در
- (بروسه و طونه) کی که بروسه شهر ندن بشقه شهر لره بروسه و طونه نهر ندن بشقه نهر لره طونه اطلاق اولنه من اسمرلک افاده ایستدیک شیئی بر ویالکرايسه مفرد دینلور
- (آت واوت) کی واکر بر ویالکن دکل ایسه جمع دینلور که مفرد لرک آخرینه لامک فتحیله بر (لر) علاوه سیله یاپلور (آتلر واوتلر) کی

(تیمه)

لسان عنانیده تائیث و تذکیره معتبر او لمدیقتدن مؤنثلر ایچون بر علاوه مث مخصوصه اولیوب فقط بعض کره برشیئک مذکر او لدیغی اشعار ایچون (ارکاک)

و مؤنث اولد یعنی افاده ایچون (دیشی) لفظاری
اسپلرک اولنه کتو و یه رک اول شیئک جنی بیان اولنور
(ارکاک آرسلان و دیشی ارسلان) کبی

﴿ ایکنیجی فصل فعللر بیاننده در ﴿

(فعل) خار جده و یا ذهننده برایشه دلالت ایدن
کله درکه (فعل اصلی فعل زمانی فعل فرعی) قسملرینه
منقیسم اوله رق اوج نوعدر

(فعل اصلی)

کند و سنته ذات و زمان ملاحظه اولنمه رق برایشه
دلالت ایدن کله درکه دیک فعمللرک اصلی و مأخذی
اولد قلنندن بونلره مصدر دینلوب (فعلی اسمی و صفتی)

قسملرینه منقیسم اوله رق اوج نوعدر
(مصدر فعلی) ماده اصلیه سی فعل اولان کله درکه
آخری میمک قتجیله خفیفلر ده (مک) و تقلیلر ده
(مق) اداتلر یله نهایتلنور (یازمق و چیز مک) کبی
(مصدر اسمی) ماده اصلیه سی اسم اولان کله درکه
آخری لامک و میمک قتجیله لر یله (لسک) و یاخود
(بق) اداتلر یله کلور (دیشلمک و طاشلمق) کبی
(مصدر و صفتی) ماده اصلیه سی صفت اولان کله درکه

آخری لامک فیحی و شین و نو نک سـکونیله خفیقلار ده
 (لشمنک) ویاخود (لنمک) تیللارده (لشمق) ویاخود
 (لنمق) اداتلر یله نهـا یتلنور (ایولشـمک ایولنمک
 و فالشـمـق فـالـشـمـق) کـبـی

شواوج صور تله یاپیلان مصدرلار ده بعض کـره اـدـات
 مصدرک (کـاف و قـافـلـرـی) حـذـف اوـلـه رـقـ یـوـلـرـیـهـ بـرـ
 (هـایـ) رـسـنـیـهـ کـتـورـیـلـوبـ مصدرـ تـخـیـقـ دـیـرـلـکـهـ بـوـنـلـرـکـ
 اـکـثـرـیـیـ اـشـ مـفـعـولـ مـعـاـسـهـ درـ
 (یـازـمـهـ وـایـشـلـمـهـ) کـبـیـ وبـعـضـ کـرـهـ دـنـجـیـ مصدرـلـرـ دـنـ
 (مـکـ وـمـقـ) لـفـظـلـارـیـ خـذـفـ اوـلـنـوـبـ یـرـلـیـشـهـ ماـقـبـیـ
 مـکـسـوـرـ بـرـ (شـ) وـیـاخـودـ بـرـ (مـ) وـیـابـرـ (جـ) سـاـکـنـهـ
 وـیـاخـودـ بـرـ (نـ) لـفـظـیـ کـتـورـیـلـهـ رـکـ بـرـ طـافـمـ صـیـغـهـلـ
 تـشـکـلـ اـیـ رـکـ بـوـنـلـرـ دـنـجـیـ حـاـصـلـ مصدرـ وـاسـمـ مصدرـ
 تعـیـیرـ اوـلـنـوـرـ

(چـلمـ صـانـشـ سـوـجـ کـرـتـیـ) کـبـیـ فقطـ (مـجـ) وـ (نـقـ)
 اـدـائـیـلـهـ اوـلـانـ اـشـ مصدرـلـرـ مـطـرـدـ اوـلـهـ رـقـ هـرـ مـادـهـ دـنـ
 یـاـپـیـلـهـ مـیـوـبـ یـاـلـکـمـ بـعـضـ مصدرـ فـلـیـلـوـدـنـ کـلـوـرـلـ (امـلاـ)

مـصـدـرـ یـاـیـلـهـ بـحـقـ مـادـهـ اـصـلـیـهـ نـکـ آخرـیـ یـاـشـخـرـکـ وـیـاخـودـ
 سـاـکـنـ اوـلـوـرـ

(۸)

متحرك اولدینی صورتده اکرمضموم ایسه ضمی بیان
ایچون ادات مصدر دن اول بر (واو) املا یازیلور
(او قومق بیومك) کي
واکر مكسور ایسه کسره بیان ایچون بر (یا)
املا یازیلور (یوریمک فاریق) کي
مفتوح اولدینی حالده اکر حرکه فتحه دن ایسه فتحه بیان
ایچون بر (الف) تحریر اولنور (آرامق طرامق)
کي واکر حرکه خفیفه دن ایسه فتحه بیان اشعار ایچون
بر (های) رسمیه یاز لق اصول املا دندر (استه مک
اوده مک) کي فقط بوهای رسمیه بعض کرده دخی ترک
اولنور (بکلمک استملک) کي

(فعل زمانی)

کندوستنده ذات و زمان ملاحظه اولنه رق برايشه دلالت
اين کله لردرکه طقوز صیغه مختلفه دن غبار تدر
(ماضی شهودی . ماضی نقی . حال مضارع . مستقبل
فعل التزاحی . فعل تمنی . فعل شرطی . فعل امری)
صیغه لری اولوب مصدرلر دن (مک و مق) لفظلری
حذف اولید قده پاق قالان ماده نک آخرینه بروطاق
ضمایر و هیئت مخصوصه علاوه سیله حاصل اولون لر

(۹)

(تئيه)

فعل زمانیلرده مایحوظ و معتبر اولان زمان (ماضی حال
ومستقبل) قسملرینه منقسم او لدینی کی ذات دخی
(متکلم مخاطب و غائب) او هرق اوج نوادر
بونار اکر بر ویالکر ایسه مفرد متکلم مفرد مخاطب
مفرد غائب واکر بر ویالکر دکل ایسه جمع متکلم
جمع مخاطب جمع غائب دینلور که هر بر لرینه آیزی
آیزی بزد صیغه وضع او لپشدرا
اعدی یوقاریده ذکر اولننان طقوز صیغه مختلفه دن
فعل امری نک درت ماعد استک آتیش ر صیغه مطرده لری
اولوب اشتقاد و تصریف لری بروجه آتی بیان اولنور

(ماضی شهودی)

کچمن زمانده و قوعی مشهود اولان برایشه دلالت ایدن
صیغه لردن که مصدر لردن (ملک و مق) لفظ لری حذف
اولندقده باقی قالان مداده نک آخرینه بر (دی) اداتی
کتوریله رک مفرد غائب و بر (لر) زیاده سیله جمع غائب
صیغه لری حاصل اولوب بعده ضمیر فعلیلر علاوه سه
متکلم و مخاطب صیغه لری پایپلور
فقط متکلم صیغه لریله مخاطبلرک یالکن مفرد لرنده (دی)
اداتنده بولنان (ی) حذف او ننق اصول املاه دنر

(۱۰)

(تصریف)

مثبت

منفی

سودم سودک سومدم سومدک

سودک سودیکر سومدک سومدینز

سودی سودیلر سومدی سومدیلر

(ماضیء نقلی)

کچمش زمانده وقوعی منقول اولان برایشه دلات ایدن

صیغه لردر که مصدرلردن (هک و مق) لفظلری ترک

اولندقده باق قالان ماده نک آخریته میمک کسنزیله بر

(مشن) اذانی گتولیله رک مفرد غائب و (لر)

زیاده سیله جمع غائب صیغه لری حاصل اولوب بعده ضمیر

نسیلر علاوه سیله متکلم و مخاطب صیغه لری یا پیلور

(تصریف)

مثبت

منفی

سومشم سومشز سومشم سومشم

سومشیک سومشیک سومشیک سومشیک

سومش سومشلر سومشم سومشم

(فعل حال)

شمدیکی حاله برایشک وقوعی اشعار ایدن صیغه لردر که

مصدر لردن (مک و مق) لفظلری حذف او لندقدة باقی قالان ماده‌نک آخرینه ضمه بقیله مبنسو طه ایله برای (یور) اداتی کتوویله رک مفرد غائب و (لر) زیاده سیله جمع غائب صیغه‌لری حاصل او لووب بعده ضمیمین سبیلر علاوه سیله متکلم و مخاطب صیغه‌لری یا پیلور فقط ماده اصلیه‌نک آخری ساکن اولان یارده اول حرف مکسوز او قونمی سوره لسان‌ندر

(تصصیف)

مثبت

منفی

سویورزم	سویورز	سو میورزم	سو میورز
سویورسک	سویورسک	سو میورسک	سو میورسک
سویور	سویورلر	سو میور	سو میورلر

(فعل مضارع)

شمدیکن حالده و یا کله جک زمانده برایشـک وقوعی اشعار ایدن صیغه‌لردن که مصدر لردن (مک و مق) لفظلری ترک او لندقدة باقی قالان ماده‌نک آخرینه برای (رای) ساکن کتوویله رک مفرد غائب و (لر) زیاده سیله جمع غائب صیغه‌لری حاصل او لووب بعده ضمیمین سبیلر تصصیف اولنور

فقط منقیلرده ادات مضارع اولان (ر) خرفی
 (زای) معجمه به قلب اولنقم قاعده‌دن اولوب تخفیف
 ایچون اول زای معجمه دخی مفرد متکلمارده ترک و جمع
 متکلمارده (یا) تبدیل قلنقم شیوه لساندر

(تصrif)

نمیت

منقی

سورم	سورز	سوم	سومیز
سورسک	سوسکر	سومنسک	سومسکر
سور	سورلر	سومز	سومزلر

(اما)

معلوم اوله که ماده اصلیه کثیر الهیجا اولوبده آخرنده
 (ش ن ل) حرفلردن برع بولنور ایسه ادات مضارع
 اولان (رانک) ماقبلی مضموم اوقونوب ضمیمه
 اشعار ایچون بر (واو) املا یازیلور
 (قاریشور .. اوتانور .. چو غالور) کبی ماده اصلیه نک
 آخری حروف مذکوره‌دن اولندینی ویاخود اولوبده
 بر همالی بولندینی تقدیرده ادات مضارعک ماقبلی
 مفتوح اوقونور

(سور . پیشر . پیتر) کبی فقط بوصورتده (وبر . آور
 بولور . قالور اولور . سیلور . کورر) کبی بعض کلمه
 شاذدرلر .
 واکن ماده اصلیه کین الهجا او لو بدہ آخری (ر)
 اولور ایسه ادات مضارعک ما قبلی مكسور او قونور
 (صرارر . قیزارر) کبی
 (فعل مستقبل) کله جک زمانده براشیک و قو عنی اشعار ایدن صیغه لرد که
 مصدر اداتی ترک او لئندہ باق قلایان ماده نک آخری
 ساکن ایسه مفتوح قلنوب بر (های) (رسمیه غلاوه
 واکر متحرک ایسه های او سمیدن اول بزده (ی)
 زیاده قلنقدن صکره خفیفارده جینک فتحیه (جک)
 و قیلارده (جق) اداتلرینک الحاقیه مفرد غائب
 و (لر) زیاده سیله جم غائب صیغه لری خاصل اولوب
 بعده ضمیر تسبیل انضمامیه متکلم و مخاطب صیغه لری
 تصریف اولنور
 فقط متکلم رده (جک) اداتنک (کاف) کاف
 فارسی یه شحویل و (جق) اداتنک (قاف) دخی
 غینه تبدیل قلنیق اصول املادندر

(۱۴)

سوه جکم سوه جکر سومیه جکم سومیه جکر
 سوه جکسکن سوه جکسکن سومیه جکسکن سومیه جکسکن
 سوه جکل سوم جکلار سومیه جکل سومیه جکلار
 (فعل التزم)

ملزم اولان برايشك وقوعي اشعار ايدن صيغه لدر که
 مصدر لردن (مك و موق) ادادلى رك او لندقده باق
 قالان آماده نك آخزيمه ميمك قىتحى ولا مك اكتشىله بى
 (نمى) ادادلى كتو زيله رك مفرد غائب او (لر) زى ياده سيله
 جمع غائب صيغه لرى احصال او لوب بعده ختم دن تسييل
 اطاقيله متكلم و اخاطب صيغه لرى يايپلور

سوه ملیم سوه ملیت سوه ملیم سوه ملیم سوه ملیم
 سومليسک سومليسکن سومليسک سومليسکن

سوه ملی (سوه مليل) (سوه ملی) سوه مليل
 تنى او لدان برايشك وقوعي اشعار ايدن صيغه لدر که

(۱۵)

مصدر اداتیه ترک او لندقده یا قالان ماده نک اخیری
 ساکن ایسه مفتوح قلوب بر (های) رسمیه علاوه
 واکر متاخر ک ایسه های رسمیه دن اول برد (ی) زیاده
 قله رق مفرد غائب و (لن) الحاقیه جمع غائب
 صیغه لری حاصل اولوب بعده ضمیر نسیلن انضمامیه
 متکلم و مخاطب صیغه لری تصریف او لنو ر
 فقط مفرد متکلم رده ضمیر نسیدن اول بر (یا) مکسوره
 کتور لک و جمع متکلم رده ضمیر نسی لامک کسریه
 (نم) لفظه تبدیل فلئمی شیوه لسان دندر

(تفصیل شرطی)

متبتل (تصدیق شرطی) (تفصیل شرطی)

مشتت (تفصیل شرطی) (تفصیل شرطی) (تفصیل شرطی) منفی

سوهیم سوم سویم سویمیم سویمیم سویمیم
 سوهستک سوه سکز سوه سکز سوه سکز سوه سکز
 سوه سوه لر سوه سکز سوه سکز سوه سکز سوه سکز

معناسنک و قوی دیک بر فعلک حضولی مستلزم او لان
 صیغه لر در که مصدر اداتیه حذف او لندقدم یا قالان
 ماده نک آخرینه بر (نم) اداتی کتوريه لک مفرد

(۱۶)

غائب و بر (ل) زیاده سیله جمع غائب صیغه‌لری حاصل
اولوب بعده ضمیر فیلیار الحاقیله متکلم و مخاطب
صیغه‌لری تصریف اولتور
(تصریف)

متبت متفق

سوسمك	سومس	سوسك	سوسم
سومسکر	سومسک	سوسکر	سومسکر
سومسه	سومسه	سوسه	سوسمه

(فعل امری)

امر و تثیه طریقیله اجرا اولنان برا یشه دلالت ایدن
صیغه‌لر در که مصدادرلن (مک و مق) اداتلری حذف
اولند قیده باق قالان ماده مفرد مخاطب صیغه‌شی اولوب
آخرینه بر ضمیر خطاب علاوه سیله جمع مخاطب
یا پیلور که بونله امر حاضر دیزلر
مفرد مخاطبلر ک آخرینه بر (سون) اداتی کتوولد کده
مفرد غائب (ل) زیاده سیله جمع غائب صیغه‌لری
حاصل اولور که بونله دخی امر غائب دینلور
 فقط جمع مخاطبلرده ضمیردن اول بر (یای) مکشونه
کنور ملک اصول املا دندز

(تصريفت)

مثبت

منفي

سو سويكز سوميكر سومه

سوسون سوسونلر سومسون سومسونلر

﴿ فعل فرعى ﴾

کندوسته زمان ملاحظه او لغه رق يالگز ذاته مقارن او لدیغی حالده بر ایشه دلالت ایدن کله لردزکه آنارده (اسم فاعل + اسم مفعول + صفت مشبهه + صفت مبالغه اسم آلت) صيغه لری او لوب مصدر لردن (مک و مق) لفظلری ترك او لندقده باق قالان ماده نک آخرینه برتاقيم ادوات مخصوصه علاوه مسیله حاصل او لورلر فقط صفت مشبهه ایله صفت مبالغه و اسم آلت صيغه لری هطرد او لهرق هن ماده ددن پاسیله میوب يالگز بعض مصدر فعلیلردن کلو رلر

(اسم فاعل)

معنای مصدری کندوسيله قائم او لان ذاتی الشعار ایدن صيغه لردزکه مصدر معلوم دن (مک و مق) اذاتی تری حذف او لندقده باق قالان ماده نک آخرینه خفیلرده

(۱۸)

بر (نون) سا کنه و تقييلارده بر (الف نون) علاوه سيله
وياخود بر (يچي) اداتي كتوريله رك مفرد صيغه سى
حاصل اولوب بعده (لر) زياده سيله جمع صيغه لري
پايسور

فقط ماده اصليه رك آخرى متحرك اولان يرلدە ادوات
مذكوره دن اول بر (ى) كتورىلک اصول املادندا

(تصريف)

مثبت منفي

سوان، سان، سونان، سان، سونان، سان، سونان، سان، سونان
سوچي، سوچيان، سوچيان، سوچي، سوچي، سوچي، سوچي، سوچي، سوچي

(اسم مفعول)

مناي مصدرى كندوسى او زرينه واقع اولان ذاتي
اشعار ايدن صيغه لدردكه مصدر مجهول الدن (ملک و مق)
لغظلىرى ترك او لندقدە باقى قالان ماده نك آخرى نه خفيفارده
بر (نون) سا کنه و تقييلارده بر (الف نون) ويابريجى
وياخود (ميڭ كسريله و (شينك) سكونيله بر (مش)
اداتي كتوريله رك مفرد صيغه سى حاصل اولوب بعده
(لر) علاوه سيله جمع صيغه لري پايسور

(تصريف)

ثبت منفي

سویان	سویانلار
سویانچى	سویانچىلار
سویانش	سویانشلار

املا

کرک فعل زمانی و کرک فعل فرعیلر ده ماده اصلیه کشیر
الهیجا اولوینده آخرنده ساکن و ماقبلی مكسور (لن ش)
حرفلرندن بری بولندیعنی صورتده اول حرفل حرکه لندیکی
بر لردہ ماقبلنده بر (یای) املا یازلیق کذ لک ماده
اصلیه لک آخرنده (تای) اساکنه بولندیعنی حالده اول
(ت) حرکه لندیکی یرلرده (داله) تبدیل قلمق اصول
املا دندر نسکم (یازلیق . کرنمک . کورشمک . آکلامق)
مصدر لرندن (یازیلوور . یازیلان . کرینور . کوریشور
کوریشن . اکلادر) صیغه لری کبی

(صفت هشتم)

بعضیاری اسم فاعل و بعضیاری اسم مفعول مقامنده اوله رق
وصفت معنا سی اشعار ایدن بر طاقم صیغه لردور که

مصدر اداتلری حذف اوئند قده باقی قالان ماده نك
آخرینه بعضا خفیفلار ده کافک کسربیله (کین) ویاخود
ضمیله (کون) و تقلیللار ده غینیٹ کسربیله (غین) ویاخود
ضمیله (غون) اداتلرینک علاوه سیله و بعض کره
دنخی خفیفلار ده ماقبلی مكسور بر (کاف) و تقلیللار ده
بر (قاف) ساکنه زیاده سیله مفرد صیغه لری حاصل
اولوب بعده (لر) الحاقیله جمله یا پیلور

(تصریف)

خفیف	تقلیل	مکانیزم
کسکین	کسکینلر	طالعین
دوشکون	دوشکونلر	یورغون
کسک	کسکلر	یاقن

(صفت مبالغه)

معنای مصدری ایله بر ذاتک دوام اوزراه اتصانی
اشعار ایدن صیغه لردرکه مصدرلر دن (مک و مق)
لفظلری ترک اوئند قدر باقی قالان ما ده نك آخرینه
خفیفلر ده کافک فتحیله (کن) ویاخود کسربیله
(کچ) و تقلیلار ده غینیٹ فتحیله (غان) ویاخود

کسریله (غیج) اداتلرینک الحاقیله مفرد صیغه‌لری
حاصل اولوب بعده (لر) علاوه شیه جمله‌ی
یاپیلور

(تصریف)

ایشتکن ایشتکنل صولوغان صولوغانلر
بیلکیج بیلکیجل طالقیج طالقیجلر
(اسم آلت)

فعل اجرایه آلت و واسطه اولان برشی اشعار ایدن
صیغه‌لردرکه مصدر اداتلری ترک اولندقده باقی قالان
ماده‌نک آخرینه خفیفلرده کافلک کسریله (کی) و یاخود
ضمیله (کو) و شیلرده غینتک کسریله (غی) و
یاخود ضمیله (غو) اداتلری کتوزیله‌لر مفرد
صیغه‌لری حاصل اولوب بعده (لر) ز یاده سنه جمله‌ی
یاپیلور

فقط اسم آلت صیغه‌لری اکثری علم مخصوص اولوب بعض
کرمه‌خی اسم مصدر مقام‌منده استعمال اولنور
(تصریف)

نمیل

خفیف

سوزکی	شـوـزـکـلـر
سورکو	سورـکـوـلـر
چالنی	چـالـنـیـلـر
بوراغو	بورـاغـوـلـر

(۲۲)

بوندن: صکره معلوم او له که فعلان صیغه جهتله ایک
قسمه مقتسم اولوب برینه (افعال بسیطه) دیگرینه
(افعال مرکبه) دیزلر
(افعال بسیطه) ماده اصلیه نک آخرینه بر طاق هست
محضو صه علاوه سیله تشکل ایدن صیغه لزدزکه صورت
تصrifلری یوقاروده ذکرو بیان اولندی
(افعال مرکبه) فعل اعانه و یاخود دیگر فملارک برینه
ترکب ایدن صیغه لزدزکه بوندن اشاغی اصول تصrifلری
کوستریله حکمکدر
(فعل اعانه) سائر صیغه لری مستعمل او بیوب بالکن
ماضیله صیغه شرطیه سی قولان زیلان ماده لزدزکه بروجه
آتی بیان اولنور
 فقط شرطیه لرده (های) رسمیه نک حذفی دخی جائز
اولور که ایکنچی تصrifده کوستر لشدر

(تصریف)

ماضیء نقلی	ماضیء شهودی
ایشم	ایدک
ایمیشک	ایدیکن
اعش	ایدیلر
ایمشن	ایدی

(صيغه شرطيه)

تصريف اول تصريف ثانی

ایسم ایسه ک ایسم ایسک ایسک

ایسک ایسه کز ایسک ایسک ایستکر

ایسک ایسلر ایسک ایسلن

آمدي (فعل اعane) واسطه سيله تركب ايدن صيغه لر

(حكايت . روایت . شرطيه) قسم‌لرينه منقسم او لوب

اصل‌لدن ماعداً افعال بسيط‌لدن بري اشبو فعل اعane‌لک

ماضي شهودي سيله تركب ايتدکده (فعل حكايت)

وماضي نقلی سيله تركب ايتدکده (فعل روایت)

وشرطيه سيله تركب ايتدکده (فعل شرطي)

ديسلورک تركب و تصریف‌لری بروجه آتي بيان او لنور

(فعل حكايت)

(افعال بسيطه) نك معنالزياني زمان ماشيده حكايه

طريقيله بيان و افاده ايدن صيغه لزدرکه بسيظلنک مفرد

غازيل يني فعل اعane نك مااضي شهودي سيله تركب

و تصریف‌لدن حاصل او لنور

فقط مااضي شهوديلارده فعل اعane نك مفرد آجي ايله

اصل فعل تصریف او لنق دخی جائز او لنور

(۲۴)

(فعل روايت)

(افعال بسيطه) نك معناري ي زمان ماضيه نقل وروایت
 طریقیله بیان وافا ده ایدن صیغه لرد که بسطلرک مفرد
 غائب‌لری فعل اعنه نك ماضی نقلی سیله ترکیب و تصریف‌دن
 حاصل او لور
 فقط ماضی شهودیلر نقل طریقیله افاده اوله مدیغندن
 بونلرک روایت صورت‌لری مستعمل دکلدر

(فعل شرطی)

(افعال بسيطه) نك معناري ي شقه بر فملک وقو عنه
 تعليق ایدن صیغه لرد که بسطلرک مفرد غائب‌لر یافه
 فعل اعنه نك صیغه شرطیه سیله ترکیب و تصریف‌دن
 حاصل او لور
 فقط ماضی شهودیلارده فعل شرطی‌لرک مفرد غائبی
 ایله اصل فعل تصریف او لفق دخنج خائز او لور
 ایدی شواوج صورت‌لره پایلان افعال امرکم جدول‌لرمه
 درج ایدلرک ترکیب و تصریف‌لری بروجه آنی
 کوست‌لشدر

(٢٥)

(افعال حکایت)

حکایة نقل	تصريف	حکایة شهو دی	تصريف
ایدم ایدک ایدک ایدیکز ایدی ایدیلر	سو مش	ایدم ایدک ایدک ایدیکز ایدی ایدیلر	سو وی
حکایة مضارع		حکایة حال	
ایدم ایدک ایدک ایدیکز ایدی ایدیلر	سو ر	ایدم ایدک ایدک ایدیکز ایدی ایدیلر	سو رور
حکایة التزامی		حکایة مستقبل	
ایدم اندک ایدک ایدیکز ایدی ایدیلر	سو ولی	ایدم اندک ایدک ایدیکز ایدی ایدیلر	سو بونه
حکایة شرطی		حکایة تمی	
ایدم ایدک ایدک ایدیکز ایدی ایدیلر	سو رسه	ایدم ایدک ایدک ایدیکز ایدی ایدیلر	سو ه

(افعال روایت)

روایت حال	روایت نقل	روایت مضارع	روایت التزامی	روایت شرطی
ایش ایشز ایشسک ایشسکر ایش ایشلر	ایش ایشز ایشسک ایشسکر ایش ایشلر	ایش ایشز ایشسک ایشسکر ایش ایشلر	ایش ایشز ایشسک ایشسکر ایش ایشلر	ایش ایشز ایشسک ایشسکر ایش ایشلر
روایت مستقبل		روایت مضارع		
ایتم ایتمز ایتمسک ایتمسکر ایتم ایتملر		ایتم ایتمز ایتمسک ایتمسکر ایتم ایتملر		
روایت تمنی		روایت التزامی		
ایتم ایتمز ایتمسک ایتمسکر ایتم ایتملر		ایتم ایتمز ایتمسک ایتمسکر ایتم ایتملر		
روایت شرطی				سومه
	ایش ایش	ایش ایش	ایش ایشز	
	ایشسک ایشلر	ایشسک ایشلر	ایش ایشز	

(۲۷)

(أفعال شرطية)

نفلي شرطى		شهيادى شرطى	
ایسہ م	ایسہ ک	ایسہ م	ایسہ ک
ایسہ ک	ایسہ کر	ایسہ ک	ایسہ کر
ایسہ ل	ایسہ لر	ایسہ ل	ایسہ لر
مضارع شرطى		حال شرطى	
ایسہ م	ایسہ ک	ایسہ م	ایسہ ک
ایسہ ک	ایسہ کر	ایسہ ک	ایسہ کر
ایسہ ل	ایسہ لر	ایسہ ل	ایسہ لر
الزامى شرطى		مستقبل شرطى	
ایسہ م	ایسہ ک	ایسہ م	ایسہ ک
ایسہ ک	ایسہ کر	ایسہ ک	ایسہ کر
ایسہ ل	ایسہ لر	ایسہ ل	ایسہ لر

(املا)

(حکایت و روایت و شرطیه) صیغه لرینک کافه سند
 فعل اعنه نک یاللکر (الفی) و یاخود الف ایله (یاسی)
 ایکسی بردن حذف او لتفق جائز اولور
 بوصو رتدہ تمقیلر دن یا پیلان حکایه و شرطیه لرک جمع
 متکلمل یله خفیفار دن او لان حکایه حال و شرطیء حالک
 جمع متکلمل نده بولنان (کاف) (قافه) تبدیل قلنمق
 کذلک فعل تمقیلر ک حکایت و روایت صور تتر نده اصل
 فعلک آخر نده بولنان (های) رسمنیه حذف او لتفق
 اصول املا دندر

بو ندن صکره معلوم اوله که فعل اعنه نک غیری دیگر
 بر فعل ایله ترکب ایدن افعال منکبه دخنی (اقتداریه
 آمجیلیه . زمانیه) قسملر یه منقسم اوله رق باشلو جه
 اوچ نوع در که ترکیب و تصریفلری بروجه آئی بیان او لنور
 (افعال اقتداریه)

بر فعلک اجراء سنتنده فاعلک اقتداری اشعار ایدن
 صیغه لر درکه فعل تمنی نک مفرد غائبی (بیلمک)
 ماده سیله ترکیب و تصریفden حاصل اولورلر
 (یازه بیلمک . چیزه بیلمک) کبی فقط منقیلده جزء ثانی
 ترک او لنوب ادات نفی جزء اوله علاوه قلنور (یازه مامقی
 جیزه مک) کبی

(افعال تعجیلیه)

بر فعلک اجر استنده فاعلک تعجیلی اشعار ایدن صیغه لرد رکه مصدر لردن (مک و مق) اداتلری حذف اولنوب یرلرینه ماقبل مكسور بر (یا) ساکنه کتورلد کد نصکره (ویرمک) ماده سیله ترکیب و تصریفدن حاصل اولورلر .

(یازی ویرمک . چیزی ویرمک) کی فقط منفیلر ده اادات نفی بعض کره جزء اوله وبعض کره دخی جزء ثانی به علاوه قلندرق استعمال اولنور (یازی ویرمک ویازمی ویرمک) کی

(افعال زمانیه)

مصدرلری زمان ماضی ویاخود زمان استقباله دلالت ایدن صیغه لرد رکه ماضی نقلی ویاخود مستقبلک مفرد غایبلرینی (اولنق) ماده سیله ترکیب و تصریفden حاصل اولورلر (یازمش اولنق . ویازه جق اولنق) کی بونلرک منفیلرندہ دخی اادات نفی بعض کره جزء اوله وبعض کره دخی جزء ثانی به علاوه قلندرق استعمال اولنور ایدی شو اوچ صورتله پاپلان افعال مر که دخی چدوللره درج اولنورق ترکیب و تصریفهای بروجه آنی کوسترسندر

(۴۰۰)

(افعال اقتداریه)

ماضی نقلي		ماضی شهودی		تهریق	
نحو	نحو	نحو	نحو	نحو	نحو
بیلشم	بیلمشز	بیلدم	بیلد ک	بیلد	بیلد
بیلمشک	بیلمشسز	بیلدک	بیلد یکر	بیلد	بیلد
بیلمش	بیلمشلر	بیلدی	بیلدیلر	بیلد	بیلد
مختار		حال			
بیلیورم	بیلیورز	بیلیورم	بیلیورز	بیلیور	بیلیور
بیلیورسک	بیلیورسکر	بیلیورسک	بیلیورسکر	بیلیور	بیلیورلر
التزای		مستقبل			
بیله جکم	بیله جکن	بیله جکم	بیله جکن	بیله	بیله
بیله جکسک	بیله جکسز	بیله جکسک	بیله جکسز	بیله	بیله
بیله جلت	بیله جکلر	بیله جلت	بیله جکلر	بیله	بیله
شرطی		تفی			
بیله سک	بیله م	بیله سک	بیله م	بیله	بیله
بیله سکر	بیله سکز	بیله سکر	بیله سکز	بیله لر	بیله لر
بیله سلر	بیله سله	بیله سلر	بیله سله	بیله	بیله

(٣١)

(أفعال تعجيلية)

ماضي نقى	ماضي شهودى
ويزمش ويرمشن ويزمشك ويرمشكز ويزمش ويرمشلر	ويزدم ويردك ويزدلا ويرديكز ويزدى ويرديلر
مضارع	حال
ويزرم ويزيز ويزرسك ويررسكز ويزر ويرلر	ويزيورم ويزيورز ويزيورسك ويرزيورسكز ويزيور ويرزيورلر
الزامى	مستقبل
ويزمليم ورمليز ويزمليشك ورمليشكز ويزملى ورمليلر	ويزهجكم ويزهجكر ويزهجكسك ويزهجكسكر ويزهجل ويزهجلر
شرطى	نقى
ويرسم ويرسل ويرسك ويرسكلر ويرسه ويرسلر	ويرهم ويرهم ويرمسك ويرمسكلر ويره ويرهله

(٣٢)

(أفعال زمانية)

ماضي نقلي	ماضي شهودي
اولشم اولنشز	اولدم اولدق
اولشسك اولنشسڪر	اولدك اولديكز
اولش اولشلر	اولدى اولديلر
مضارع	حال
اولوردم اولورز	اوليورم اوليورز
اولورسك اولورسڪر	اوليورست اوليوراسڪر
اولور اولورلر	اوليور اوليورلر
النماي	مستقبل
اوللييم اوللييز	اوله جفن او له جفن
اولليشك اولليشكز	اوله جتسك او له جتسڪر
اوللى اولليلر	اوله جق او له جقلر
شرطى	تمى
اولسم اولسيق	اولهم اوله سك
اولشك اولسڪر	اوله سك او له سكر
اولسه اولسلر	او له او له لر

(تئيه)

اشبو ذکر اولنان افعال منکه دن بشه (استمراریه و مقاربه) دینلور بر طاق مرکب صیغه لر دها وارد رکه بونلر مطرد اوله رق هرماده دن یا پله مدققری جهته له مخصوص جدولارده کوستره میوب صورت تصریفی ای ریجه بیان اولنق مناسب کورلدی (افعال استمراریه) معناستنک دوام او زره و قوعی اشعار ایدن صیغه لر درکه فعل تمنی نک مفرد غائب‌لرینی (طور مق و کور مق و قالمق و گلک) ماده‌لریه ترتیب و تصریفدن حاصل اولور (او قویه کور یازه طور شاهه قالسونلر اوله کلشدیر) کی (افعال مقاربه) معناستنک و قوعی قوه قریبه ده ایدن و کی اشعار ایدن صیغه لر درکه فعل تمنی نک مفرد غائب‌لرینی (یازمق) ماده‌سیله ترکیب و تصریفدن حاصل اولور

(دوشیازدی و قیریله بیارمش) کی (دشنه) ایدنی شو بش اصواته یا پیلان افعال مرکبه تکار فعل اعانه لر ایله ترکب ایتدکده بونلر ک دخنی (حکایت و روایت و شرطیه) صیغه لری حاضل اولور که ترکیب و تصریفی ایله ترکب ایتدکده کوستردیک و جهته اجزا اولنور

بوندن صکره معلوم اوله که فعلریامتعدی و یالازم او لور لر
 (فعل متعدی) معنای فاعلک برایش و یا بر حالت او لوب
 بشقه سنه سرايت ایدن فملدر

(کسملک و قیرمق) کبی که کسملک و قیرمق
 فعلری کسیلان و قیریلان شیئه سرايت ایدن
 (فعل لازم) معنای فاعلک برایش و یا بر حالت او لوب
 بشقه سنه سرايت انتیان فملدر
 (کولمک و بایلمق) کبی که کولمک و بایلمق فعلری
 بشقه سنه سرايت اینیوب بلکه کولان و بایلان ذات کندی
 نفسنده قالور

ایندی مصدر اسمیدن یا پیلان فعلرک کافه هی متعدی
 و مصدر وصفیدن یا پیلانتر لازم و مصدر فملیدن
 او لانترک بر طاقی متعدی و بر طاقی لازم قیلندن
 او لش او لور

(قاعده)

(فعل لازمر) متعدی یا پیمق مراد او لندقده قاعده
 او لدرکه ادات مصدرزک ناقبلی متحرک او لان فعلرده
 ماده اصلیه نک آخرینه بر (تای) سا کنه علاوه و سا کن
 او لان یر لردہ دالک کسریله بر (در) لفظی زیاده قلندرق
 متعدی یا پیاور او يومق و کولمک کولدرمک کبی

بعض اکره متعدیلره ذخیره تکرار ارادات، تعدادی علاوه قانونی
ایکنچی و اوچنچی در بجزه متعذر یا پیلووار (یازدمق
یازدرمق · · یازدرتمق) کبی (ب) فعال نسبت جهتیله ذخیره معلوم و مجھول قسمان لیله منقسمدز
(فعـل مـعـلـوم) فاعـل مـعـلـومـه نـسـبـت اوـلـنـانـ فـعـلـلـرـدـرـ
(بن یازدم · سن او قورست) کبی که بوصیعه لـنـ (یازـمـقـ)
واوـقـوـمـقـ) فـعـلـلـرـنـیـ اـجـراـ اـیدـنـ ذـوـاتـ مـعـلـوـمـهـیـ نـسـبـتـ
اوـلـنـمـشـدـرـ (کـتاـبـلـیـلـدـیـ · مـکـتـبـلـ آـجـلـدـیـ) کـبـیـ کـهـ (یـاـعـقـ وـآـچـمـقـ)
فـعـلـلـرـنـیـ اـجـراـ اـیدـنـ فـعـلـلـرـ مجـھـولـ بـولـنـدـیـغـفـدنـ (یـاـپـلـدـیـ)
وـآـجـلـدـیـ) صـیـغـهـ لـرـیـ مـفـعـوـلـ بـهـ نـسـبـتـ باـقـلـمـشـدـرـ کـهـ
بـوـمـفـعـوـلـرـهـ نـائـبـ فـاعـلـ اـتـیـعـنـ اوـلـنـوـرـ (قـاعـدـهـ)
(فعـلـ مـعـلـوـمـلـ) مجـھـولـ یـاـپـلـمـقـ فـرـداـ اوـلـنـدـقـدـهـ قـاعـدـهـ
اوـلـدـرـ کـهـ اـدـاـتـ مـصـدـرـکـ ماـقـبـلـ مـتـحـلـلـ وـیـاـخـودـ (لـ)ـ
اوـلـانـ فـعـلـلـرـدـهـ مـادـهـ اـصـلـیـهـ تـکـ آخرـینـهـ برـ(نوـنـ) سـاـکـدـهـ
علاـوـهـ وـسـاـکـنـ اوـلـانـ یـرـلـرـدـهـ ماـقـبـلـ مـکـسـوـرـ برـ (لامـ)
ساـکـنـ زـیـادـهـ قـلـهـ رـقـ مجـھـولـ یـاـپـلـوـارـ

(او قو نق ، بیلن مک ، یاز ملک) کی فقط ادات مجھول اولان
 (لام) سا کنه ایله تعده ایچون اولان (در) لفظانک
 (راسی) حرکه لنگلاری یر لردہ ماقبلان تندہ بر (یای) املا
 یاز ملک کذلک ادات تعده ایله اولان (تای) سا کنه
 حرکه لنگلیک یرده (داله) تبدیل اولنق اصول املا تندرا
 (او قو دیلور ، یاز دیلور ، سویلور) کی

﴿ او چنجی فصل صفتان بیان شده در ﴿
 صفت بر شیئک حال و کیفیتی بیان ایدن لفظان در که
 اسمبلر کاوله زیاده قلور

(کوزل آت ، و صاری قوناق) کی که (کوزل
 و صاری) لفظان ینه صفت (آت و قوناق) لفظان ینه
 دخی مو صوف تغیر او نورا
 لسان عثمانیه صفتان ایکی نوع اولوب بر ینه صفت
 قیاسیه دیکر ینه صفت سماعیه در ل

(صفت قیاسیه) بر قاعده ایله یا پیلان صفتان در که
 بونلرده (اسم فاعل اسم مفعول) صفت مشبهه و صفت
 مبالغه (صیغه لری اولوب فعل فرمی بحشنه) قاعده لری
 کو سترلشیدر

(صفت سماعیه) ایشتمک ایله بلله پیلان صفتان در که اولان
 و عیوب و حسن و قبحه دلالت ایدر ل

کوژل . و چن کین . و صاری . و قبور لفظلری کی
صفت سماعیه لرک او لنه مبالغه ایچون بر طاق مهملات
وضع او لنوب (صاب صاری . بوس بتون) دیتلورکه
بومتلو مهملات انجق مذکور صفتاره لاحق او لو ب
سائر کله لره علاوه قلنہ من

(اسماء اعداد)

(اسم عدد) صایتاری افاده ایدن بر طاق اسمادرکه
کندولرندن وصفت معنی اسی بولندی یفتندن صفتاره
صره سنده بیان او لنوق مناسب گورلدی
اسماء مذکوره (اصلیه . رتبه . کسریه . تو زیعیه)
قسمارینه منقسم او له رق درت بو عذر
(اعداد اصلیه) ذات عدد لرک اسمادرکه فن حسابده
بردن بیکه قدر او ج مرتبه اعتبار او لنوب بواوج
مرتبه (عقد اول) دیرلر بنکدن ملیونه قدر یه
او ج مرتبه اعتبار او لنوب (عقد ثانی) ڪذلک
ملیون ملیازه قدر او ج مرتبه اعتبار او له رق
(عقد ثالث) دیتلوب بومنوال او زره الی غیره یا به تعداد
او لنوز
فن مذکورده او ل مرتبه لره (آحاد . عشرات مائت)
دیر لرکه جمله عدد لرک بونارک بربریله تر کیندن حاصل او لو ر

(اعداد رتینه) بر شیوه درجه و مرتبه سی اشعار یدن
 صایلر در که اعداد اصلیه نک آخر لینه نونک سکونیله
 بر (نجی) اداتی کتور یاه رک حاصل اولور ل (بر نجی
 آیکنیجی) کبی
 فقط آخر لرنده (ی) بولنان عدد لرده اول یانک حذفی
 و (ت) بولنان یار لوده تانک داله تبدیلی اصول املا دند
 (در دنجی یار نجی) کبی (اعداد کسیره) واحد
 فرض بولنان برمقدار ک بعض اجزائی اشعار ایدن
 صایلر در که اعداد اصلیه نک آخر لینه بر (ده) اداتی
 کتور لد کده مقدار مفروض حاصل اولوب اجزای
 مذکوره دخی ینه اصلیه نک بریله افاده اولور (اوچده
 بر بوزده قرق) کبی (اعداد توزیعه) برمقدار ک
 مساوات او زره بلو نمش اولان قسم لری اشعار ایدن
 صایلر در که آخر لری (ی) اولیان اعداد اصلیه ده
 ماقبلی مفتوح بر (رأی) ساکنه علاوه و (ی) اولان
 یار لده شینک فتحیله بر (شر) اداتی زیاده قله رق
 حاصل اولور
 فقط آخر لرنده (ت) بولنان عدد لرده اول تانک (داله)
 تبدیلی اصول املا دند (در دو بشر ید یشتر)
 کبی

﴿ در دنیجی فضل کنایه‌لر بیاننده در ﴾
 (کنایه) کندولیله خارجده موأجود و مخصوص اولان
 برشیه اشارت اولان کلمه‌لر در که باشلوچه (ضمیر اسم
 اشارت و اسم موصول) قسم‌لرینه منقسم‌در
 (ضمیر) اسم مقام‌نه قائم اوله‌رق براذی اشعار ایدن
 لفظ‌لر در که (شخصی اضاف نسبی فعلی) قسم‌لرینه منقسم
 اوله‌رق درت نوع در

(ضمیر شخصی)
 برشخن معنی ارائه و اشعار ایدن ضمیر لر در که آنلرده
 (متکلم مخاطب غائب) صور تلرندن عبارت‌در
 (ضمیر متکلم) کلام سویلیه‌یان ذاتی اشعار ایدن
 لفظ‌لر که مفرد‌نده (بن) جمع‌نده (بز) دینلور ضمیر
 مخاطب) کلام کندوسنه سویلیه‌یلان ذاتی اشعار
 ایدن لفظ‌لر که مفرد‌نده (سن) جمع‌نده (سن) دیرلر
 (ضمیر غائب) کلام کندوسنده سویلیه‌یلان ذاتی
 اشعار ایدن لفظ‌لر که مفرد‌نده (او) جمع‌نده (آنل)
 دینلور
 فقط جمع متکلم ایله جمع مخاطبلره تکرار ادات جمع الاحق
 اوله‌رق (بزلرسیزلر) دینلتمک دخنی جائز اولو زکه‌بوتلر
 مقام تعظیم‌ده قول‌لایلواز

(ضمیر اضافی)

(اسماره لاحق اولوب نسبت و تملک . معناری آفاده
ایدن ضمیر در که مفرد متکلمی (میم) ساکنه جمعنده
میمک کسریله (من) و مفرد مخاطبی صاغر (ک)
جمعنده کسریله (کن) و غائب صورتی دخی ماقبلی
مكسور (یا) ساکنه در که هم مفرد و همده جمله
الحق اولنور

(کتابی کتابز کتابک کتابک . کتابی کتابلری) کی
 فقط آخرنده حروف املادن بر حرف بولنان اسمارک
 مفرد غایب نده ضمیر اضافیدن اول بر (سین) مكسوره
 زیاده قائمق کذاک (ق) بولنان یولنده اول قاف
(غینه) تبدیل اولنق شیوه لسانیدندر
(بابشی . دده سی . اوشاغی) کی

(قاعده)

معلوم اوله که ماضی شهودی ایله مستقبلک مفرد
غایبینه دخی بعض کره ضمیر اضافیلز لاحق اولوب
اسم مقامنده استعمال اولنورک بونلره صیغه صله تعییر
ایدزیل
 فقط شهودیلز آخرنده بولنان ضمیر اضافیدن اول
تفیلرده بر (غین) و خفیفلرده بر (کاف) فارسی

(۴۱)

تحریر اولنق کذلک مستقبلارده بولنان قاف (غینه)
وکاف دخی (کاف) فارسی به تحویل قلمق شیوه
لساندر (یازدیفی چیزدیکی ویازه جنی چیزه جکی) کبی
(ضمیر نسبی)

فعل و خبرله لاحق اولوب فعلارک فاعلی بیان و خبرلری
مبتدای ربط ایدن ضمیر لردکه مفرد متکلمی ماقبل مكسور
(م) و جمی (زای) ساکنه مفرد مخاطبی سینک کسری
وصاغر (کاف) ایله (سک) لفظی جمی (سکر)
وغائب صورتلری دخی دالک کسریله (در) لفظیدرکه
خبرله مخصوص اولوب فعلاره الحق اولنه من (بن یازدم
بز کاتب سن عسکرسک) کبی فقط آخرنده حرف
املادن بر حرف بولنان کله لرک متکلمرنده ضمیر نسبیدن
اول بر (ی) زیاده قلمق اصول املادندر (بن اغایم
بز کوله یز) کبی

(تبیه)

معلوم اوله که فیلاره لاحق او لان ضمیر نسبیلرک مفرد
مخاطبلری اکثری (نون) ایله تحریر اولنقده ایسه ده
بولنلرک جمع مخاطبلری دائم صاغر (کاف) ایله یازدیفته
کوزه مفرد لرنده (نون) تحریری املاجه برنوع
غلطده ک اوله جفتندن بورساله ده مفرد مخاطب صیغه لری
دخی عموماً صاغر (کاف) ایله تحریر و املا اولنقشدر

(۴۲)

(ضمیر فعلی)

یالنکر فعل شهود دیل ایله اشر طیلر ک آخرینه لاحق اولوب
 فاعلارینی ارائه و اشعار ایدن ضمیر لرد رکه مفرد متکلامی
 (میم) سا کنه جمی خففیلر ده (ک) و تقلیلر ده
 (قاف) سا کنه و مفرد مخاطبی صاغر (ک) جمی
 (کز) و غائب صور تلری دخی ماقبلی مكسور (یای)
 سا کنه درکه شهو دیلره الحاق اولنور (یازدم . یازدی
 و یازسم . یازسق) کی

(اسم اشارت)

اسم اشارت (شو . بوئم واشبو) لفظلریدرکه
 کندولریله بردات و یاخود برشیئه اشارت اولنور
 جعلرنده (لر) اداتندن اول رده (نون سا کنه
 زیاده قلنوب (بوتلر . و شونلر دیتلورکه) (بو)
 لفظی ایله قریبه و (شو) لفظی ایله بعینه اشارت
 اولنوب (اشبو) لفظی دخی (ایشته بو) کلمه لرنده
 خفف اوله رق ده ایله قریبه اشارت ایجیون قول لانلیلور
 (اسم موصول)

اسم موصول (اول . و شول) لفظلریدرکه برشیئک
 ماهیتی تعریف و بیان ایدرلر ققطه بوتلرک جعلرنی
 اولیوب داماغفرد اوله رق استعمال اولنور

بشنجی فصل اداتلر بیاننده در
 (ادات) کله و جمله لری بربینه ربط ایدن و یا خود
 معنالرینه بشقمه برخوصو صیت کمتوون لفظلردرکه حروف
 هجا او زرینه بالترتیب بروجه آقی بیان اولنور
 (اوزره) ادات استعلامدن مصدرلره لاحق اولدقدنه
 شرط معنائی افاده ایدر
 * آیاغلک باش اوزره قوزلو او کرنورسلک معرفت « کی
 (ایچون ادات تعلیلدر علتلره لاحق اولنور
 * آق اقچه قاره کون ایچوندن « کی
 (ایله) ادات مصباحتدر مصدرلره لاحق اولدقدنه
 تعلیل معنائی افاده ایدر
 * الک ایله قو یغدیغک شنیش طوقونمه « کی
 (ایکن) ادات حالدر برشیئنک حال و یکیتی بیان ایدر
 * آفاج یاش ایکن آکیلور « کی
 فقط بعض کره (ایله و ایکن اداتلری (الف و یالری)
 حذف اولنوق دنخی استعمال اولنور
 (ایمدى) اداث تفصیلدر ماقبلی بیان و تفصیل ایدر
 (آنحق) ادات حصردر مدخلونه حکمک الحصارینی
 افاده ایدر
 * بوایشی آنحقی سن یا به بیلورسلک کی

بعض کره دخی استدرناڭ مقامىدە اسعمال اولنور
 چوق رجا ايتىم آنچى مفيىد اويندى * كېرىجى
 (ايىشىتە) ادات تنبىھىسىز جەلەلرك اولنە كىورىلۇر
 اوصلو اوتورىپكىز ايىشىتە خواجە كاپيور * كېرىجى
 (اوتن) و (آم) لفظلىرى ادات تصديقىدر جەلەلرك
 اولنە كاپورلى
 مكتىبە كىدە يورمىسىكىز اوتن افندىم كىدە يورۋا * كېرىجى
 (اك) ادات تفصىلىدر صفتلىرىك اولنە زىادەن قىنۇر
 اوقويوب يازمىق هەنرلرك ئاك اعلاسىنىدىز * كېرىجى
 (آ) ادات نىدار ئاڭرى تۈرىپس مقامىدە قوللائىلۇر
 برازىدە راحت طورسکىز اويمازمى آحاتىم * كېرىجى
 فقط اولى هەنرە اولان لفظلىرى داخل اولدىقىدە ادات
 مىذكۈرلەن سەكىن بىر (ى) كىتىورىلۇر (آى افندىم) كېرىجى
 (اوچ) تىلندىز (اوچ آى) تائىز معنالىرىنى افادە يىدر
 (پك) ادات تفصىلىدر صفتلىرىك اولنە زىادە قىلىور
 يىلانخىلىق پك چىركىن أخويزار * كېرىجى
 (بارى) ادات تىنى در بىلەلرلرك اولنە كىتىزىلۇر
 درسە جاشىميورسىك بارى اوصلو اوتورى * كېرىجى
 (چونكى) ادات تعلىيلەر بىر حكمك علتى بىيان يىدر
 (جه) اسمىلەر لاحق اولدىقىدە نسبەت و صفتلىرى لاحق

اولدقدده قلت معنالرینی افاده ایدن * تر کجه عنجه
 کوزجه * کبی بعض کره دخی آخرینه سینک کسریه
 بر (سنه) لفظی زیاده قلنهرق تشبیه معناسفی اشعار ایدر
 (دشمنجه سنه) کبی
 (جلین) ادات تشبیدر اسمارک آخرینه لاحق اولور
 (جک و جق) ادات تصغیردر اسماره لاحق اولور
 * اوچک و یوچق * کبی
 (ده) ادات ظرفدر مصادرله لاحق اولدقدده
 زمان حالی افاده ایدر بعض کره دخی ادات عطف اولور
 * قورینک باننده یا شده یتار * کبی
 (دن) ادات ابتدادر برآشک مبدئی اشعار ایدر
 * اودن مکتبه قدر یورایزک کیتیک * کبی
 بعض کردخی ادات بیان اولوب بر شیئک جنسنی بیان ایدر
 * التون یوزک طاشدن بنا * کبی
 فقط (ده و دن) اداتلری آخرنده (یای) اضافی
 بولنان کله لرمه لاحق اولدقدده اول (ی) حذف اولنوب
 برینه بر (نون) ساکنه زیاده قلنور
 * افديئنک قپوسنده بنتده لندن بری * کبی
 (دک و دکن) ادات انتهادر بر شیئک نهایتی اشعار ایدر
 * اخشامدن صباحه دک او یومدی * کبی

(دخی) ادات عطفیدن ایکی شی ب حکمده جمع ایدر
» ب عالمه کلان کیدر بز دخی کیده جکر « کی

(دکل) ادات نفی در « اعقل یاشده دکل باشده در » کی

(دها) ادات تفضیلدر صفتلره علاوه قلنور
» بال شکردن دها طاتلیدر « کی

(برق ورق) حال استمرازی اداتیدر فعل تهی مفرد
غایلرک آخرسنه علاوه قلنور

» کوله رک کلدی اغلایه رق کیتدى « کی

(ستر) ادات نفی در « پارسز پولسز » کی مصدولره لاحق
اولقده آخرینه برده (بیان) زیاده قلنور او قومقسزین کی

(سی) ادات تشییهدن « بیاتسی کوفسی » کی لاحق
اولدینی کله نک آخری مشحرک اولان یرلده برده (میم)
سا کمه زیاده قلنترق دده منی بابامشی دینلور

(صانکه) ادات تمثیلدر « صانکه بن سنی بیلمیورم » کی

(کی) (ادات تشییهدن « عالمی بیان بینو راسک » کندک) کی

(که) ادات ربطرد صفتی موصوفه ویاخود بترجمه بی
دیکر جمله ب ربطایدرو

(کی) ادات تعریفدر مضاف الیه وظرفلرک آخرینه
علاوه قلنوب مضاف و مظروف بیان و تعریف ایدر

» او دهک پازالق چارشویه او یاز کی

(کیم) استفهام ایچوندر دُوی العقولده استعمال اولنور

(قىغى ادات استفهامدر ذُوى العقول وغىرييده قوللانيلور

(لكنولق) اشمنله لاحق اولدقدە ادات مکان وصفتلره

لاحق اولدقدە مصدرىت معناسىنى افادە اندرلر آغاچلىق

يشيمىلڭ * كېي

(لى ولو) ادات نسبتىدر اسملەك آخرىيە لاحق اولورلر

(بروسىلى) كېي (مى) ادات استفهامدر فقط آخرىندە

ضميرنىبى بولنان كله لاردە دائمًا ضميرىدىن اول وضع اولنور

حساب او قويورمىسىزكى مكتىبىدە مى او قويورسىزكى * كېي

(نه) ادات استفهامدر ذُوى العقولك غيرىيدە قوللانيلور

نه او قويورسىك كېي بعض كەرە دىخى ادات نېي اولوب

بو صورتىدە مىگراستعمال اولنورز * نەيازدى و نەاوقودى *

كېي (نېجە) ادات استفهامدر بىشىڭىچى حال و كيفىتنىن

سؤال مقامىنده قوللانيلور

(زە وقتى) ادات استفهامدر مکانىنى سؤال ايجون

قوللانيلور * تەهدىن كېيورسىك * كېي

(ندى) ادات تعجيىلدر امر حاضرلر ك آخرلارىنە علاوه

قلنور * كىنلىدى او تورندى * كېي

(تىكىم) ادات تىتىلدر ماقبلنى تىتىل و تفصىل ايدر

(واى) تەھىچب (واه) تأسف مقامىنده استعمال اولنورلر

(هايدى) ادات ندادر تعجيىل مقامىنده قوللانيلور

(های های) تصدیق (های) تنبیه (های) ترجی و تحذیر
 مقامنده استعمال او تلویزیون
 (یوقسه) ادات استئنادز کنچلکده یاز او قو یوقسه
 اختیارلقده زجت چکرسک کی
 (یا) ادات تا کیددر جمله لرک آخرینه علاوه قلنور
 * یازار او قورسک یا کی بعض کرده دخی تردید مقامنده
 قولانیلور یادوی کوتلی یا بودیاردن کیتملی
 الله ولی التوفيق نعم المؤلی
 ونعم الرفیق

اوچنجی دفعه طبع او گنشدر